

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОЛІМПІЙСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ ІВАНА ПІДДУБНОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Науково-методичної ради
Від 30 серпня 2023 року
протокол №1

Голова Науково-методичної ради

А.І. Димуцька

30 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НД. СК 12 **БЕЗПЕКА ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ ТА
ОХОРОНА ПРАЦІ**

Освітній професійний рівень: **(фаховий молодший бакалавр)**

Галузь знань: **01 «Освіта/Педагогіка»**

Спеціальність: **017 «Фізична культура і спорт»**

Розробник: **ЗОСИНА МАРИНА АНАТОЛІЇВНА,**
спеціаліст I категорії, викладач коледжу

Робочу програму схвалено на засіданні
ЦК циклу ДИСЦИПЛІН, ЩО
ФОРМУЮТЬ СПЕЦІАЛЬНІ
КОМПЕТЕНТНОСТІ
від 29 серпня 2023 року
протокол №1
Голова циклової комісії

А.О. Димуцький

Пояснювальна записка

Навчальна програма дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 «Освіта/ Педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання забезпечення безпечної взаємодії людини з середовищем проживання і захисту населення від небезпек у надзвичайних ситуаціях та санітарія, гігієна праці, техніка безпеки, законодавство у сфері охорони праці.

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та охорона праці» займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за освітньо-професійним рівнем «фахового молодшого бакалавра», «бакалавр», оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з філософії, біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, економіки, менеджменту тощо і дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації, аварії та їхніх негативних наслідків.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. *Безпека життєдіяльності.*
2. *Основи охорони праці.*

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 «Освіта/Педагогіка»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова
Змістових модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: « фаховий молодший бакалавр »	Рік підготовки 3
Загальна кіл. годин – 90		Семестр 6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Спеціальність: 017 «Фізична культура і спорт»	Лекції 12 год.
		Практичні заняття 36 год.
		Самостійна робота 42 год.
		Вид контролю:
		Іспит

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.2. Мета вивчення дисципліни:

полягає у набутті студентом компетенції, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику і полягає у набутті безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу об'єктів господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

2.3. Перелік компетентностей випускника відповідно до Стандарту вищої освіти

Таблиця 1

<p>Інтегральна компетентність</p>	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>Здатність використовувати знання про</p> <ul style="list-style-type: none"> • культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності; • знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання; <p>здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • здатність до ефективного використання положень нормативно-правових документів в своїй діяльності; володіння основними методами збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу. <p>фахових загальних (КФЗ):</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек; • обґрунтування вибору безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів (в галузі діяльності); • ефективне виконання функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі; • проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві; • обґрунтування вибору безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів (в галузі діяльності); ефективне виконання функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі; проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві; проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності; здатність до організації діяльності у складі первинного виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці; методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу);
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій за надзвичайних ситуацій; • здатність аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму токсичної дії небезпечних речовин, енергетичного впливу та комбінованої дії уражальних факторів; • проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності; • здатність до організації діяльності у складі первинного виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці; • методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу).

2.4. Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК та визначених Стандартом компетентностей у формі «Матриці компетентностей»:

Таблиця 2

№ п/п	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
I Загальні компетентності:					
1	Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями	+			+
2	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	+		+	+
3	Здатність працювати в команді	+	+	+	+
4	Здатність планувати та управляти часом	+	+	+	+
5	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так письмово	+	+	+	+
6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	+	+	+	+
7	Навички міжособистісної взаємодії	+	+	+	+
8	Здатність бути критичним і самокритичним		+	+	+
9	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	+	+	+	+
10	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	+	+	+	+
II Спеціальні (фахові) компетентності					
1	Здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення	+	+	+	+
2	Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя	+	+	+	+
3	Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини	+	+	+	+
4	Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми	+	+	+	+
5	Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар	+	+	+	+
6	Здатність застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури	+	+	+	+

	і спорту.				
7	Здатність до безперервного професійного розвитку	+	+	+	+

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні етапи та принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики, класифікацію та нормування зовнішніх та внутрішніх негативних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- небезпеки, які можуть виникнути вдома, на вулиці, у докільді, в освітньому закладі та їх можливі наслідки;
- правила безпеки, шляхи захисту себе та свого оточення при виникненні різноманітних надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного та воєнного характеру;
- можливості запобігання, реагування на небезпеки різного походження та їх наслідки;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини та забезпечення безпеки в Україні;
- основи само- та взаємодопомоги у невідкладних станах, небезпечних ситуаціях, тощо;
- сутність культури безпечної життєдіяльності, етапи її формування та основні життєві цінності;
- основні поняття охорони праці.
- Основні законодавчі акти про охорону праці; Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці.
- Управління охороною праці, органи державного нагляду, громадський контроль із охорони праці.
- Основи фізіології та гігієни праці. Відшкодування збитків працівникам у разі ушкодження їх здоров'я.
- Навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу та в період роботи.
- Відповідальність за невиконання вимог з охорони праці. Основи електробезпеки та пожежної безпеки.

вміти:

- визначати рівень безпеки системи „людина – життєве середовище”;
- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу;
- ідентифікувати небезпеку; визначати причини та можливі наслідки небезпек;
- оцінювати рівень небезпек; визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки;

- надавати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим; визначати вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності.
- визначати вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків.
- визначати шкідливі та небезпечні виробничі фактори на робочому місці.
- визначати вимоги законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця.

ІІІ. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми лекцій	Кількість годин			
	Усього	Лекц.	Практ.	С.р.
Семестр ІV				
Змістовий модуль 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ				
<i>Тема 1. Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-середовище. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.</i>	10	2	2	6
<i>Тема2. Класифікація НС. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.</i>	10	2	2	6
<i>Тема3. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.</i>	10	2	2	6
Разом	30	6	6	18
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ				
<i>Тема 4. Законодавство в галузі охорони праці. Організація охорони праці в навчально-спортивних закладах.</i>	20	2	10	8
<i>Тема 5. Охорона праці під час проведення навчально-тренувальних занять, зборів та спортивних змагань</i>	20	2	10	8

<i>Тема 6. Вимоги охорони праці до спортивних споруд</i>	20	2	10	8
<i>Разом</i>	60	6	30	24
<i>Усього годин</i>	90	12	36	42

IV. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ		
1	Середовище діяльності людини Вплив небезпечних факторів на людину.	2
2	Дії населення в надзвичайних ситуаціях (стихійні лиха, транспортні пригоди). Заходи ліквідації аварій.	2
3	Соціальні, політичні небезпеки урбанізованого середовища. Поведінкові реакції населення.	2
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ		
4	Законодавство та нормативна база України про ОП. Стан ФКіС в Україні, нормативно- правові засади та гарантії прав громадян на ОП. Оплата праці працівників фізичної культури	4
5	Організація охорони праці в галузі фізичної культури і спорту, навчально-виховних закладах. Навчання з питань ОП.	4
6	Розслідування нещасних випадків в закладах освіти.	2
7	Організація фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в закладах освіти різних типів. Навчальні програми з фізичного виховання в закладах освіти.	2
8	Організація фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах. Організація тренувального процесу в позашкільних навчальних закладах.	2
9	Фізичне виховання в закладах освіти. Причини шкільних травм та їх профілактика. Проведення туристичних походів.	4
10	Навчально-тренувальний процес у спорт школах, особливості організацій проведення НТЗ, зборів, та змагань в окремих видах спорту. Вимоги до інструкцій з ОП.	2
11	Фізичне навантаження та їх оптимізація. Класифікація праці за ступенем важкості й напруженості.	2
12	Особливості надання невідкладної медичної допомоги при різних станах, травмах.	2
13	Спортивні споруди різних типів вимоги до їх проєктації та експлуатації. Санітарія місць проведення спортивних занять, мікрокліматичні показники.	4

1 4	Основи пожежної безпеки в закладах освіти.	2
<i>Усього годин</i>		36

V. Темі практичних занять - не передбачено навчальним планом.

VI. Темі лабораторних занять – не передбачено навчальним планом.

VII. Темі самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ		
1	Категорійно-понятійний апарат дисципліни «Безпека життєдіяльності»	2
2	Природні та техногенні небезпеки та їх наслідки	4
3	Пожежна безпека	4
4	Соціальні, політичні небезпеки урбанізованого середовища.	4
5	Поведінкові реакції населення	4
6	Управління силами і засобами ОГ під час НС	4
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ		
7	Правові та організаційні питання охорони праці	4
8	Система управління охороною праці, її складові та функціонування	4
9	Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	4
10	Проблеми профілактики виробничого травматизму	4
11	Пожежна безпека	4
<i>Усього годин</i>		42

VIII. Індивідуальні завдання - не передбачені навчальним планом

IX. Завдання для самостійної роботи – не передбачено навчальним планом.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) **За джерелом інформації:**

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи усного контролю: виступів на практичних заняттях, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, іспит.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань

Оцінювання навчальних досягнень студента під час проведення практичних занять - максимальний бал – 10 балів:

Бали	Усна відповідь	Самостійна робота	Експрес тести
2-3	студент не володіє основною програмною літературою і не вмie грамотно використовувати наукову термінологію; не може достатньо повно і правильно відповісти на поставлені питання; допускає грубі принципові помилки при викладі матеріалу.	письмове анотування питань, що виносяться на самостійне опрацювання	45-46% правильних відповідей

3,5-5	має достатній обсяг знань в рамках освітнього стандарту, але допускає помилки при його викладі своїми словами; студенту важко підтвердити відповідь конкретними прикладами; слабо відповідає на додаткові питання; виявляє здатність під керівництвом викладача; виправляти погрішності, допущені у відповіді, вирішувати типові задачі, орієнтуватися в базових теоріях дисципліни	виокремлення головних і другорядних питань, складання логічних схем	57-67% правильних відповідей
5,5-7	без особливих утруднень відповідає на питання; викладає матеріал з використанням необхідної наукової термінології, не допускаючи серйозних помилок; легко усуваються окремі неточності з допомогою навідних запитань; вміє застосовувати отримані знання на практиці для вирішення навчальних завдань	опрацювання не менш трьох літературних джерел з аналізом і власними висновками	68-78% правильних відповідей
7,5-8	виявляє засвоєння всього обсягу програмного матеріалу поточного та попередніх занять; вміє виділяти в ньому головні положення і осмислено застосовувати отримані знання на практиці; не допускає помилок при відтворенні матеріалу; чітко відповідає на питання відтворюючого характеру.	підготовка доповіді, або захист реферату з опрацюванням не менш шести літературних джерел	79-89% правильних відповідей
8,5-10	глибоко вивчив основний навчальний матеріал і додаткову літературу з теми поточного та попередніх занять; послідовно і логічно правильно уміє викладати матеріал, використовуючи при відповіді приклади, ілюструючи основні теоретичні положення; вичерпно відповідає на поставлені видозмінені питання, які не мають прямої відповіді в підручнику, із залученням знань інших дисциплін; уміє надавати аргументоване обґрунтування зв'язку досліджуваних питань з іншими розділами дисципліни; розбирається в складних наукових проблемах, вирішує нестандартні завдання, уміє вести діалог з викладачем.	створення мультимедійних презентацій з певної теми, підготовка кросвордів з даної теми.	90-100% правильних відповідей

До **2-х балів** ставиться студентів, який робить вдалі доповнення протягом практичних занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань.

ХІІ. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Модульний контроль

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX		незадовільно
0 – 34	F		

ХІІІ. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти у 6 семестрі

№	Вид діяльності	Кількість Балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Тематична атестація	10	2	20
4.	Самостійна робота	10	2	20
5.	Документація	5	1	5
6.	Модульний контроль	25	1	25
7	Реферат	30	1	30
максимальна кількість балів 100 (100:60)=1.6екзамен 40 балів				

XIV. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорні конспекти лекцій; навчальні посібники.
2. Робоча програма навчальної дисципліни; програма навчальної дисципліни.
3. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

4. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
5. Завдання для комплексних контрольних робіт з навчальної дисципліни «Теорія та методика рухливих та спортивних ігор»

Рекомендована література

Базова

1. Підручник для студ. вузів освітніх рівнів "неповна вища освіта" та "базова вища освіта" всіх спец. – К. : Центр учбової літ., 2013
2. Атаманчук, Петро Сергійович Безпека життєдіяльності: навч. посібник для студ. вузів. - К. : Центр учбової літ., 2011
3. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К., 2004. – 328с.

Допоміжна

1. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков І.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безпеки на ядерних об'єктах України. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПІ, 2009, -363с.
2. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э.А. Арустамова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом "Дашков и К", 2000. – 678 с.
3. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.
4. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01- 0002-1
5. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эруглобализации. Монография. – ЦУЛ, 2010.- 142.

Сайт ВСП «Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного НУФВСУ» - <https://olimpic.college/navchalno-metodychna-literatura/>